



DO 20.06.19 - CONCERTZAAL

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

O.L.V. JAN WILLEM DE VRIEND

STELLA CHEN (VIOOL)

Laureatenconcert Koningin
Elisabethwedstrijd 2019 - viool



CCHA.BE

DO 20.06.19 - CONCERTZAAL

BELGIAN NATIONAL ORCHESTRA

O.L.V. JAN WILLEM DE VRIEND

STELLA CHEN (VIOOL)

Laureatenconcert Koningin

Elisabethwedstrijd 2019 - viool

PROGRAMMA

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

Symfonie nr. 3 in a klein, op. 56 "De Schotse"

Andante con moto - Allegro un poco agitato

Vivace non troppo

Adagio

Allegro vivacissimo - Allegro maestoso assai

pauze

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Violconcerto in D, opus 61

Stella Chen, viol

Allegro ma non troppo

Larghetto

Rondo

KONINGIN ELISABETHWEDSTRIJD – VIOOL 2019

Koningin Elisabethwedstrijd – viool 2019: even recapituleren. We hebben de voorbije maand een hele nieuwe lichtung jonge violisten aan het werk kunnen horen, allemaal met de hoop om opgemerkt te worden en een mooie carrière te kunnen uitbouwen. Heel wat onder hen, die de finale niet haalden, reizen ondertussen verder de wereld rond in de hoop op internationale erkenning.

De 26-jarige **Stella Chen** speelde haar finale vrijdag op de voorlaatste competitiedag. Ze bracht naast het verplichte werk het vioolconcerto van Tsjaikovski. Chen studeerde aan de gerenommeerde Juilliard-school bij Itzhak Perlman. De laureate gaat naar huis met een geldprijs van 25.000 euro en een Stradivariusviool, die ze in bruikleen krijgt. Vier jaar lang krijgt Stella Chen de "Huggins"-Stradivarius uit 1709, uitgereikt door de Nippon Music Foundation, in bruikleen. Misschien is het ook wel interessant te vermelden dat deze stichting meerdere ex-winnaars en laureaten ook na die vierjarige periode blijft steunen. Zo spelen Akiko Suwanai (1989), Sergey Khachatryan (2005), Ray Chen (2009) en Suyoen Kim (2009) nog steeds op topviolen van de stichting.

Onze landgenote **Sylvia Huang** eindigde bij de niet-gerangschikte laureaten. Ze kreeg wel eerder op de avond de Canvas-Klara Publieksprijs ter waarde van 2.500 euro.

De volgende laureaten zijn:

Timothy Chooi: hij wist dus niet alleen het publiek maar ook de jury wist te charmeren.

Stephen Kim: hij moest het vooral van powerplay hebben.

Shannon Lee: zij zette zelfs in het donker onverstoorbaar haar prestatie verder.

Júlia Pusker: zij vertolkte een heel mooie Beethoven.

Ioana Cristina Goicea - de enige die dit jaar Sjostakovitsj koos, maar die vooral indruk maakte in de halve finale met de sonate van Enescu.
Niet-geklasseerde finalisten: **Luke Hsu, Sylvia Huang, Seiji Okamoto, Eva Rabchevska, Ji Won Song, Yukiko Uno**

FELIX MENDELSSOHN BARTHOLDY

Schotse Symfonie

In 1842 woonde Felix Mendelssohn Bartholdy met zijn gezin in de Leipzigerstraat in Berlijn. Aan een vriend schrijft hij: "*Het drukke leven schijnt voorlopig voorbij te zijn. Ik heb de draad weer opgepakt van mijn grote symfonie (Symfonie 3), waaraan ik dagelijks met het grootste genoegen werk. Daarbij schilder ik, drink het zo nodige bronwater en breng de avonden met mijn gezin door met spelletjes en musiceren.*" Op 11 maart 1829 wordt in Berlijn, onder leiding van de 20-jarige Mendelssohn, voor het eerst na de dood van Johann Sebastian Bach (1685 – 1750), de *Matthäuspassion* uitgevoerd. Na zijn successen als wonderkind, pianist, dirigent en ontdekker van de *Matthäuspassion* van Bach, besloten Mendelssohns ouders hem de wijde wereld in te sturen om zijn blik te verruimen. In april 1829 vertrok Felix per stoomboot naar Engeland en Schotland. Nabij Schotland kwam het schip in een zware storm terecht. De indrukken van het natuurgeweld inspireerde Mendelssohn tot het componeren van de *Hebriden-ouverture*. Mendelssohn zou in totaal 10 keer Engeland bezoeken. Later heeft hij zijn indrukken uitvoeriger gebruikt in zijn *Symfonie 3 in a mineur opus 56*, die echter pas dertien jaar later zou verschijnen. De componist heeft er bijna vijftien jaar voor nodig gehad om het werk definitief te voltooiden. De bijnaam *Schotse symfonie* is met name te danken aan het tweede deel waarin nationale Schotse melodieën zijn verwerkt. In dit deel laat de componist de klarinet en de hobo de doedelzak imiteren. In 1842 verovert Mendelssohn als componist Engeland. Het vorstenpaar koningin Victoria en prins Albert, inmiddels vrienden van de componist, smeken hem om de première van zijn *Schotse symfonie* in Engeland te laten opvoeren, aldus geschiedde in 1842.

LUDWIG VAN BEETHOVEN

Vioolconcerto

De eerste jaren van de negentiende eeuw waren een opmerkelijk vruchtbare tijd voor Ludwig van Beethoven. Onder meer de *Razumovsky-kwartetten*, de *Vierde Symfonie*, het *Vierde Pianoconcerto*, de *Waldstein* en de *Appassionata pianosonates* en het *Vioolconcerto in D* vloeiden uit zijn pen. Deze werken vallen allen op door hun monumentaal karakter. Het wordt langzamerhand duidelijk dat Beethoven zijn stempel zou drukken op de ganse westerse muziekgeschiedenis. In deze evolutie neemt de concertante vorm een belangrijke plaats in. Het *Vioolconcerto in D* werd een parel in het genre. Volgens Carl Czerny, een leerling van Beethoven, werd dit concerto vrij snel gecomponeerd; het was een opdrachtwerk met een concrete deadline. Franz Clement, concertmeester van het Theater an der Wien, wou een creatie op zijn eerstvolgende Academie. Clement gold als één van de beste vioolspelers van dat moment. Gelukkig maar, want het Concerto was maar net op tijd klaar waardoor Clement het grootste deel ervan op zicht (!) moest spelen. Op 23 december 1806 kende het '*Concerto par Clemenza pour Clement primo Violino e direttore al teatro a Vienna*' zijn première. Deze speelse opdracht op het oorspronkelijke manuscript verdween bij de eerste druk (1808); de naam van Beethovens jeugdvriend Stephan von Breuning kwam in de plaats. Wellicht omdat de eerste opvoering van het Concerto vooral voor Clement een succes was. Hij had er immers geen graten in gezien om tussen het eerste en het tweede deel één van zijn eigen Fantasieën ten gehore te brengen. Dit hield in dat er allerlei kunststukjes werden gespeeld terwijl Clement de viool omgekeerd hield. Het publiek amuseerde zich rot. De critici concludeerden dat het Concerto wel vele schoonheden kende, maar dat de continuïteit vaak doorbroken werd en dat er teveel herhalingen waren van in wezen hetzelfde materiaal.

Het zou duren tot 1844 voor het Concerto de waardering kreeg die het verdiende, zeventien jaar na de dood van de componist. Dit dankzij de uitvoering in Londen door de toen dertienjarige (!) violist Joseph Joachim (de latere boezemvriend van Johannes Brahms) en met Felix Mendelssohn-Bartholdy als dirigent. Hun interpretatie

maakte duidelijk dat het geen simpel virtuoos stuk betrof, maar dat het klassieke concerto helemaal versmolt met de romantische esthetiek. Beethoven was in dit werk bijzonder gul met muzikale ideeën. Hij kende het solo-instrument immers goed (dat had hij onder meer bewezen in negen van zijn tien vioolsonaten). [CCHA programmeert volgend seizoen de integrale uitvoering van deze 10 vioolsonates met Lorenzo Gatto en Julien Libeer]. Beethoven wist het eenstemmige karakter ervan te verzoenen met de harmonische machine van het symfonisch orkest. De viool wordt vooral ingeschakeld om het thematisch materiaal te verwerken of om versierende elementen aan te brengen. In het Vioolconcerto gaat de solist actief in dialoog met het orkest, dat vaak zelfs het initiatief neemt in de voorstelling van het thematische materiaal. Zo opent het werk met vijf mysterieuze paukenslagen. Dit beroemde 'paukenmotief' duikt nog vaak op in het concerto, soms in onverwachte gedaanten. Na een trage inleiding, aangebracht door de houtblazers, wordt de luisteraar doorheen het eerste deel gegidst aan de hand van een zoet hoofdthema. In de monumentale cadens komen de thema's op magistrale wijze samen bij de solist, die hun affiniteit met elkaar aftast. Waar het eerste deel vooral virtuositeit tentoonspreidt, blinkt het tweede deel net uit in eenvoud. De solist presenteert een reeks variaties op een thema, en wordt daarbij sober begeleid door gedempte strijkers en de zachte kleuren van de klarinet en de fagot. Dit langzame deel wordt vaak aanzien als één lange inleiding tot het finale deel. Het refereert enigszins aan de Romances voor viool en orkest die Beethoven schreef in de jaren voorafgaand aan dit Vioolconcerto. De blazers mogen dan al minder prominent lijken, de delicate samenzang tussen viool en respectievelijk fagot, hoorns en klarinet zijn niet te versmaden. Het is alsof Beethoven een ganse tijd aan het wegdromen is om uiteindelijk met volle kracht te beslissen dat het gedaan moet zijn, met de uitroepkens kenmerkend voor Beethovens muziek: "*Terug aan het werk! Op naar de finale!*" Het rondo in die finale toont dan weer een uitzonderlijk speelse en goedgemutste Beethoven. Opmerkelijk is dat Beethoven zelf geen enkele cadens voor dit Concerto heeft uitgeschreven. Hij zou later nog een transcriptie maken van dit concerto voor piano op aanraden van Muzio Clementi (voor de vrouw van Stephan Von Breuning) waarin hij niet minder dan vier cadensen

uitschreef. Voor het Violconcerto wordt vaak teruggerepen naar de cadenzen die Fritz Kreisler schreef. Na een lange reeks harmonieën eindigt het violconcerto triomfantelijk met een referentie aan het vrolijke dansmotief. Wat duivelskunsten zijn voor de solist, is voor de luisteraar puur vermaak.

BIOGRAFIEËN

Stella Chen

Stella Chen (VS) studeerde aan de Juilliard School bij Itzhak Perlman en Catherine Cho, alsook aan het New England Conservatory bij Donald Weilerstein en Miriam Fried. Ze heeft daarnaast een diploma psychologie van het Harvard College, waar ze de Robert Levin Prize in ontvangst mocht nemen. Ze won ook prijzen op de Menuhin Competition en het Tibor Varga-concours. Stella Chen gaf optredens bij het Ravinia's Steans Music Institute, de Mozarteum Salzburg Academy, het Music@Menlo International Program en het Schleswig-Holstein Music Festival in Lübeck. Ze werkte onder meer samen met Itzhak Perlman, Robert Levin, Donald Weilerstein, Catherine Cho, Miriam Fried, Hsin-Yun Huang, Gábor Takács-Nagy, Federico Cortese, Sir John Eliot Gardiner, Matthew Lipman, Roger Tapping, Paul Biss en Paul Katz. Stella Chen trad op met het Orquesta Filarmónica uit Medellín, het Harvard-Radcliffe Orchestra, het Bach Society Orchestra, het Orchestre de Chambre de Lausanne en de Boston Youth Symphony



Stella Chen

Jan Willem de Vriend

Jan Willem de Vriend is sinds het seizoen 2015/2016 vaste dirigent bij het Residentie Orkest in Den Haag en principal guest conductor bij het Orquestra Simfònica de Barcelona I Nacional de Catalunya. Vanaf seizoen 2018/19 ook vaste gastdirigent bij Orchestra National de Lille. Tussen 1982 en 2015 was De Vriend artistiek leider en violist van het door hem opgerichte ensemble Combattimento Consort Amsterdam. Dit ensemble, dat uitblonk in bekende maar vooral ook onbekende meesterwerken uit de periode 1600-1800, behoorde tot de absolute top in de Nederlandse klassieke muziek, en oogstte ook in het buitenland veel succes. Vanuit de eigen serie in het Concertgebouw Amsterdam, werden concerten gegeven over de hele wereld. Daarnaast dirigeert hij regelmatig o.a. het Konzerthaus Orchester Berlin, NDR Orchester, Philharmonie Stuttgart, Duisburger Philharmoniker, het Koninklijk Concertgebouw Orkest, Tonhalle Orchester Zurich en Bergen Philharmonic. Hij dirigeerde opera bij de orkesten van Swetzingen, Straatsburg, Luzern en Barcelona. Voor de komende periode staan concerten en opnames gepland, allereerst natuurlijk met het Residentie Orkest, Orquestra Simfonica de Barcelona I Nacional de Catalunya en Lille Orchestra National maar ook met orkesten uit Duitsland, Oostenrijk, Australie, Japan en Italië. Voor zijn onvermoeibare promotie van de klassieke muziek werd Jan Willem de Vriend in 2012 de prestigieuze Radio 4 prijs in Nederland verleend.

KONINGIN ELISABETHWEDSTRIJD

Onder de Hoge Bescherming van Hare Majesteit Koningin Mathilde

De Koningin Elisabethwedstrijd werd in 1937 gecreëerd en droeg toen nog de naam van Eugène Ysaÿe. H.M. Koningin Elisabeth en de bekende Belgische violist en componist stonden samen aan de wieg van dit prachtige project. Dankzij de financiële ondersteuning van de familie de Launoit en enkele persoonlijkheden uit de Belgische artistieke en economische kringen kon de eerste editie van start gaan. Pas na de oorlog, in 1951 meer precies, kreeg de wedstrijd definitief de naam Koningin Elisabethwedstrijd.

De Wedstrijd behoorde al snel tot de belangrijkste internationale wedstrijden gewijd aan de viool en de piano, en werd daarna ook georganiseerd voor compositie, zang (sinds 1988) en voor cello (vanaf 2017). De Koningin Elisabethwedstrijd dankt haar reputatie deels aan zijn strenge reglement, maar ook aan zijn prestigieuze jury met vooraanstaande muzikanten en internationaal gerenommeerde pedagogen. Deze jury is tegenwoordig aanwezig vanaf de preselectie en wordt uitgebreid tijdens de publieke rondes die plaatsvinden in mei. De Wedstrijd is vooral bedoeld om talentvolle jonge musici te helpen bij de lancering van een internationale carrière, door hen de kans te bieden om op te treden voor een zeer uitgebreid publiek in Flagey (eerste ronde en halve finale) en in het Paleis voor Schone Kunsten in Brussel (finale en laureatenconcerten). De uitgebreide aandacht die aan elke sessie in de media (radio, televisie en internet) geschonken wordt, biedt de kandidaten de kans om in contact te komen met muziekprofessionals uit de hele wereld en levert hen wereldwijd tal van opportuniteiten op.

De Wedstrijd zou niet kunnen bestaan zonder de belangrijke steun van zijn structurele mecenasen en zijn particuliere schenkers. De wedstrijd ontvangt ook geregeld legaten. Melomanen

benadrukken met deze steunbetuigingen de genegenheid van een groot publiek voor de werking van de organisatie. Ook dankzij haar samenwerking met muzikale instellingen in België en in het buitenland, de hulp van zijn vrijwilligers en genereuze vrienden kan de Koningin Elisabethwedstrijd zijn kwaliteit blijven handhaven en activiteiten voor jonge artiesten ontwikkelen om hun bekendheid bij professionals uit de muziekwereld en het publiek te bevorderen. Na het overlijden van Koningin Elisabeth in 1965 nam Koningin Fabiola de Hoge Bescherming van de Koningin Elisabethwedstrijd op zich. Zij was Erevoorzitster tot in 2013. Vandaag heeft Hare Majesteit Koningin Mathilde, in navolging van een lange traditie in de Koninklijke Familie, aanvaard haar Hoge Bescherming aan de Wedstrijd te verlenen.

OM NAAR UIT TE KIJKEN

seizoen 2019-2020



BEETHOVEN 2020

"To play a wrong note is insignificant; to play without passion is inexcusable." LUDWIG VAN BEETHOVEN

In 2020 barst pas echt een wereldwijd groot feestjaar rond Beethoven los. Met de revolutionaire reus Ludwig van Beethoven - 250 jaar geleden geboren middenin de klassieke erfenis van bewonderend wonderkind Mozart - zou de klassieke muziek nooit meer dezelfde zijn.

Via Brahms en Bruckner - ook vertegenwoordigd in het programma van CCHA - had Beethovens muziek verregaande invloeden op de muziek van de laat-romantici. In dat opzicht is Beethoven één van de invloedrijkste personen uit de westerse muziekgeschiedenis geweest. Maar er is nog meer: het oeuvre van Beethoven heeft immers mee vormgegeven aan onze cultuur. Dit geesteskind van de Franse Revolutie is wellicht de eerste muzikant in onze geschiedenis die zowel in zijn muziek als in zijn leven de waarden van de Verlichting heeft uitgedragen. Dit maakt hem alleen nog maar relevanter in deze woelige en onzekere tijden.

De verjaardagspuzzel valt in elkaar met 16 werken van Beethoven, die we in 7 concerten presenteren in het project Beethoven 2020. Zo kan je op drie dolle dinsdagen, mooi gespreid over het hele seizoen, de integrale reeks van de vioolsonates live meemaken, met Lorenzo Gatto en Julien Libeer. En zoals de jonge spring in't veld-presentator Sander De Keere (26) van KLARA zei op Radio1: *"er gaat niets boven een live-ervaring."* Wij voegen eraan toe: zeker met zulke gepassioneerde jonge helden.

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP ccha.be